



PRESERVE

Preventing Racism and Discrimination -
Enabling the Effective Implementation of the
EU Anti-Racist Legal Framework

PROJECT 101049763 - CERV-2021-EQUAL

Διατάξεις οδηγίας για τα θύματα

Εκπαιδευτικό πακέτο για επαγγελματίες πρώτης γραμμής

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Directorate-General for Justice and Consumers of the European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

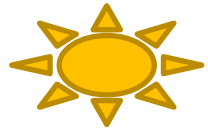


Co-funded by the
European Union

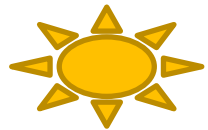




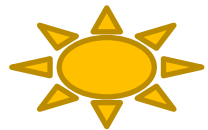
Περιεχόμενο



Συνήθεις ορισμοί θύματος VS ορισμός θύματος σύμφωνα με την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων



Επισκόπηση βασικών πτυχών και όρων Οδηγίας. Η εξέλιξη της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων: Νέα στρατηγική για τα δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025



Με ποιον τρόπο μπορούν οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής να αξιοποιήσουν την Οδηγία: *Πώς να βοηθήσω τους ωφελούμενούς μου να επωφεληθούν από την Οδηγία;*



Κατανόηση έννοιας θύματος

Κατανόηση βασικού περιεχομένου οδηγίας της ΕΕ για την προστασία των θυμάτων

Δυνατότητα αξιοποίησης περιεχομένου Οδηγίας στο πλαίσιο της επαγγελματικής ενασχόλησης





Συνήθεις ορισμοί θύματος VS ορισμός θύματος σύμφωνα με την Οδηγία





Συνήθης ορισμός θύματος στον νόμο:

«Θύματα» είναι τα πρόσωπα τα οποία, ατομικά ή συλλογικά, έχουν υποστεί βλάβη, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχικής ή συναισθηματικής βλάβης, οικονομικής ζημίας ή ουσιώδους προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, από πράξεις ή παραλείψεις που παραβιάζουν τους ισχύοντες ποινικούς νόμους των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των νόμων βάσει των οποίων η κατάχρηση εξουσίας διώκεται ποινικά.

Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τις βασικές αρχές δικαιοσύνης για τα θύματα της εγκληματικότητας και της κατάχρησης εξουσίας | OHCHR





Στην οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων παρέχεται ένας σαφής και ευρύς ορισμός του όρου «θύμα». Σε αυτόν εμπεριέχονται οι ακόλουθες έννοιες:

α) Κάθε πρόσωπο που υπέστη ζημία από έγκλημα είναι θύμα (επομένως, όχι μόνο τα άμεσα θύματα εγκλήματος αλλά και τα μέλη της οικογένειας θύματος που αποβίωσε ως αποτέλεσμα του εγκλήματος).

β) Η ζημία είναι αντικειμενικά μετρήσιμη (οικονομική ζημία ή σωματική βλάβη, καθώς και ψυχική ή συναισθηματική βλάβη).

γ) Η ζημία προκαλείται απευθείας από έγκλημα.

δ) Το έγκλημα προβλέπεται στο εθνικό ποινικό δίκαιο.

[Οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων: Συχνές ερωτήσεις \(europa.eu\)](#)

[Δικαιώματα των θυμάτων στην ΕΕ \(europa.eu\)](#)





**Επισκόπηση βασικών πτυχών και όρων οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων
Η εξέλιξη της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων: Νέα στρατηγική για τα
δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025**



ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ

- Πλήρης ονομασία: Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012
- Θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου



Η οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη μέσα της ΕΕ για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων.

Υιοθετήθηκε το 2012. Οι χώρες της ΕΕ όφειλαν να την έχουν θέσει σε εφαρμογή έως τις 16 Νοεμβρίου 2015. Το 2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριο έγγραφο προκειμένου να συνδράμει τις χώρες της ΕΕ σε αυτή τη διαδικασία.

Σκοπός της Οδηγίας είναι η παροχή υποστήριξης και προστασίας σε όλα τα θύματα της εγκληματικότητας, καθώς και η δέουσα πληροφόρηση, προκειμένου να καταστούν ικανά να συμμετέχουν στην ποινική διαδικασία. Τα θύματα πρέπει να αναγνωρίζονται και να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και ευαισθησία από όλους τους φορείς/λειτουργούς που έρχονται σε επαφή μαζί τους.



Τα θύματα με ειδικές ανάγκες πρέπει να αντιμετωπίζονται με ακόμη μεγαλύτερη προσοχή, προκειμένου να προστατεύονται από δευτερογενή θυματοποίηση και εκφοβισμό. Τα θύματα αυτά μπορούν επίσης να έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Επίσης, ειδική μέριμνα λαμβάνεται στην περίπτωση που το θύμα είναι παιδί.

Ειδικότερα, θεσπίζονται ειδικοί κανόνες για τις ακόλουθες κατηγορίες θυμάτων:

- θύματα εμπορίας ανθρώπων,
- παιδιά θύματα σεξουαλικής κακοποίησης,
- θύματα τρομοκρατίας.



Η οδηγία **δεν ενσωματώθηκε αμέσως ή δεν ενσωματώθηκε επαρκώς** στις έννομες τάξεις των χωρών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ελλείμματα όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων.

Στις 11 Μαΐου 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε **Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων**, στην οποία καταδείχθηκε το γεγονός ότι οι ενωσιακοί κανόνες είχαν μεταφερθεί ανεπαρκώς ή/και εφαρμόζονταν εσφαλμένα στις εθνικές έννομες τάξεις.

Η ΕΕ δημιούργησε ένα **Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τα δικαιώματα των θυμάτων** προκειμένου να υποστηρίξει τις εθνικές αρχές στην εφαρμογή της Οδηγίας. Το Δίκτυο παρέχει ένα φόρουμ εθνικών εμπειρογνομόνων, οι οποίοι ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές και συζητούν σχετικά με την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας που μεταφέρεται στο εσωτερικό δίκαιο.



Στις 28 Ιουνίου 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε ένα **σχέδιο αξιολόγησης** της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων.

Το σχέδιο αξιολόγησης κατέδειξε ότι η **σημαντική πρόοδος** που σημειώθηκε με την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων είχε ως αποτέλεσμα να βελτιωθούν σε σημαντικό βαθμό οι συνθήκες ασφάλειας των θυμάτων. Η Οδηγία συνέβαλε επίσης στον περιορισμό του κινδύνου αρνητικών επιπτώσεων που συνδέονται με τη συμμετοχή σε ποινικές διαδικασίες και με τις επαφές με τον δράστη.

Από την άλλη πλευρά, το σχέδιο αξιολόγησης αναδεικνύει επίσης περιπτώσεις στις οποίες εντοπίζονται **ελλείμματα**, καθώς τα θύματα δεν μπορούν να βασιστούν πλήρως στα δικαιώματά τους, λόγω της ασαφούς και αόριστης διατύπωσης της οδηγίας σχετικά με ορισμένα δικαιώματα. Ειδικότερα, τα θύματα πρέπει να είναι σε θέση να αναλαμβάνουν πιο ενεργό ρόλο στην ποινική διαδικασία και να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε αποζημίωση.



Σκοπός της Οδηγίας είναι η παροχή υποστήριξης και προστασίας στα θύματα της εγκληματικότητας, μέσω της διασφάλισης ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματά τους, καθώς και της αντιμετώπισης των θυμάτων με σεβασμό, της προσήκουσας προστασίας τους και της πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη.

Εφαρμόζεται στα θύματα της εγκληματικότητας και στα μέλη των οικογενειών τους. Ειδικές διατάξεις προβλέπονται για τα θύματα με ειδικές ανάγκες ή τους ανηλίκους.

Βασικοί τομείς της Οδηγίας: Η Οδηγία παρέχει στα θύματα δικαίωμα **ενημέρωσης**, δικαίωμα **να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά**, δικαίωμα **πρόσβασης στην ποινική διαδικασία**. Παρέχει **υποστήριξη και προστασία** σύμφωνα με τις ατομικές ανάγκες των θυμάτων.



- ***Δικαίωμα των θυμάτων να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά***

Η επικοινωνία με τα θύματα πρέπει να είναι απλή και κατανοητή. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες των θυμάτων (γλωσσική ικανότητα, ηλικία, γλώσσα, αναπηρία κ.λπ.).

- ***Δικαίωμα των θυμάτων να ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματά τους***

Τα θύματα πρέπει να ενημερώνονται από τις αρχές για τα δικαιώματά τους (είδος υποστήριξης, προστασίας, νομικές συμβουλές ή αποζημίωση που μπορούν να λάβουν, διαδικασία υποβολής καταγγελίας κ.λπ.). Όλες οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται από την πρώτη επαφή με αρμόδια αρχή.



- ***Δικαίωμα των θυμάτων να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την υπόθεσή τους / να συμμετέχουν στην ποινική διαδικασία***

Σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας, τα θύματα πρέπει να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την υπόθεσή τους: τον χρόνο και τόπο διεξαγωγής της δίκης, τα στάδια της υπόθεσης, την οριστική απόφαση. Έχουν επίσης δικαίωμα ακρόασης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Τα θύματα πρέπει επίσης - εφόσον το επιθυμούν - να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την αποφυλάκιση ή την απόδραση του δράστη. Πρέπει επίσης να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τη μη άσκηση δίωξης εις βάρος του δράστη και έχουν το δικαίωμα να ζητούν να επανεξετασθεί η εν λόγω απόφαση, εάν δεν συμφωνούν με αυτήν.

- ***Δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης***

Στα θύματα που δεν κατανοούν ή δεν ομιλούν τη γλώσσα της ποινικής διαδικασίας πρέπει να παρέχεται, εφόσον το ζητήσουν, διερμηνεία και μετάφραση, δωρεάν.



- ***Δικαίωμα υποστήριξης***

Τα θύματα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες υποστήριξης, όπως κέντρα υποδοχής, μετατραυματική υποστήριξη και συμβουλευτική, προσαρμοσμένες σε διαφορετικές κατηγορίες θυμάτων.

- ***Δικαίωμα διασφαλίσεων στο πλαίσιο υπηρεσιών αποκαταστατικής δικαιοσύνης***

Εάν, βάσει του εθνικού συστήματος, χρησιμοποιούνται διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης, αυτές χρησιμοποιούνται προς το συμφέρον του θύματος και τα θύματα προστατεύονται από τους κινδύνους περαιτέρω ζημίας, που σχετίζονται με τις επαφές με τον δράστη.

- ***Δικαίωμα προστασίας***

Τα θύματα πρέπει να προστατεύονται από τον δράστη καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.



- ***Δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής***

Τα θύματα έχουν δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής τους κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες για την προστασία των δεδομένων. Ειδικότερα, πρέπει να αποφεύγεται η διάδοση οποιασδήποτε πληροφορίας που θα μπορούσε να οδηγήσει στην αναγνώριση ανηλίκου.

- ***Δικαίωμα ατομικής αξιολόγησης αναγκών προστασίας θυμάτων***

Τα θύματα έχουν δικαίωμα ατομικής αξιολόγησης των ατομικών αναγκών προστασίας τους. Οι αρμόδιες αρχές (αστυνομία, εισαγγελέας) ή/και ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό θα αξιολογούν τις ατομικές ανάγκες κάθε θύματος και θα εντοπίζουν τα θύματα που είναι τα πλέον ευάλωτα. Τα θύματα αυτά θα προστατεύονται με ειδικά μέτρα.



- ***Δικαιώματα παιδιών***

Τα παιδιά, ως ευάλωτα θύματα, πρέπει πάντα να τυγχάνουν ειδικής προστασίας.

Στην Οδηγία θεσπίζεται γενική αρχή, σύμφωνα με την οποία το συμφέρον του παιδιού πρέπει πάντα να υπερισχύει κατά την εφαρμογή της Οδηγίας.



Η εξέλιξη της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων: Νέα στρατηγική για τα δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025

Η νέα στρατηγική για τα δικαιώματα των θυμάτων είναι η πρώτη στρατηγική σχετικά με το ζήτημα αυτό.

Οι δύο σκοποί της είναι: **1) ενδυνάμωση των θυμάτων της εγκληματικότητας** και **2) συνεργασία για τα δικαιώματα των θυμάτων**.

Κατά την επόμενη πενταετία, πρέπει να αναληφθούν συγκεκριμένες δράσεις σε επίπεδο ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε εθνικό επίπεδο από τα κράτη μέλη και σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών από εθνικούς φορείς.

Έχει πέντε βασικές προτεραιότητες: 1) αποτελεσματική επικοινωνία με τα θύματα και παροχή ασφαλούς περιβάλλοντος για την καταγγελία εγκλημάτων από αυτά· 2) βελτίωση της παροχής υποστήριξης και προστασίας στα πλέον ευάλωτα θύματα· 3) διευκόλυνση της πρόσβασης των θυμάτων σε αποζημίωση· 4) ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ όλων των σχετικών φορέων· 5) ενίσχυση της διεθνούς διάστασης των δικαιωμάτων των θυμάτων.

Η υλοποίηση της στρατηγικής θα παρακολουθείται τακτικά, μεταξύ άλλων μέσω τακτικών συνεδριάσεων της πλατφόρμας για τα δικαιώματα των θυμάτων, με σκοπό την επικαιροποίηση των δράσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα διαφορετικών φορέων.





Με ποιον τρόπο μπορούν οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής να αξιοποιήσουν την Οδηγία:

Πώς να βοηθήσω τους ωφελούμενούς μου να επωφεληθούν από την Οδηγία;





PRESERVERE

Με ποιον τρόπο μπορούν οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής να αξιοποιήσουν την Οδηγία

Πώς να βοηθήσω τους ωφελούμενούς μου να επωφεληθούν από την Οδηγία;

Σε περίπτωση που έχει λάβει χώρα διακριτική μεταχείριση και το θύμα εμπλέκεται σε ποινική διαδικασία (διαμεσολάβηση ή οποιαδήποτε άλλη διαδικασία), ένας επαγγελματίας πρώτης γραμμής που έχει εκπαιδευτεί σχετικά με την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων μπορεί να συνδράμει το θύμα ενώπιον του δικαστηρίου διασφαλίζοντας:

- ❖ Την παροχή προσήκουσας ενημέρωσης στο θύμα σχετικά με τα δικαιώματά του (συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σε ψυχολογική συνδρομή).
- ❖ Την αναγνώριση των συνθηκών του θύματος.
- ❖ Την προστασία του θύματος από εκφοβισμό ή τη συνδρομή του σε περίπτωση εκφοβισμού.
- ❖ Ότι το θύμα είναι ενήμερο σχετικά με τις νομικές διαδικασίες, τις κατανοεί και είναι σε θέση να συμμετέχει ενεργά σε αυτές.
- ❖ Ότι το θύμα κατανοεί το ακριβές ποσό χρηματικής ικανοποίησης/αποζημίωσης που δικαιούται από το κράτος ή τον θύτη βάσει νομικών αποφάσεων, διαμεσολάβησης ή άλλης μορφής αποκαταστατικής δικαιοσύνης.



Με ποιον τρόπο μπορούν οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής να αξιοποιήσουν την Οδηγία

Πώς να βοηθήσω τους ωφελούμενούς μου να επωφεληθούν από την Οδηγία;

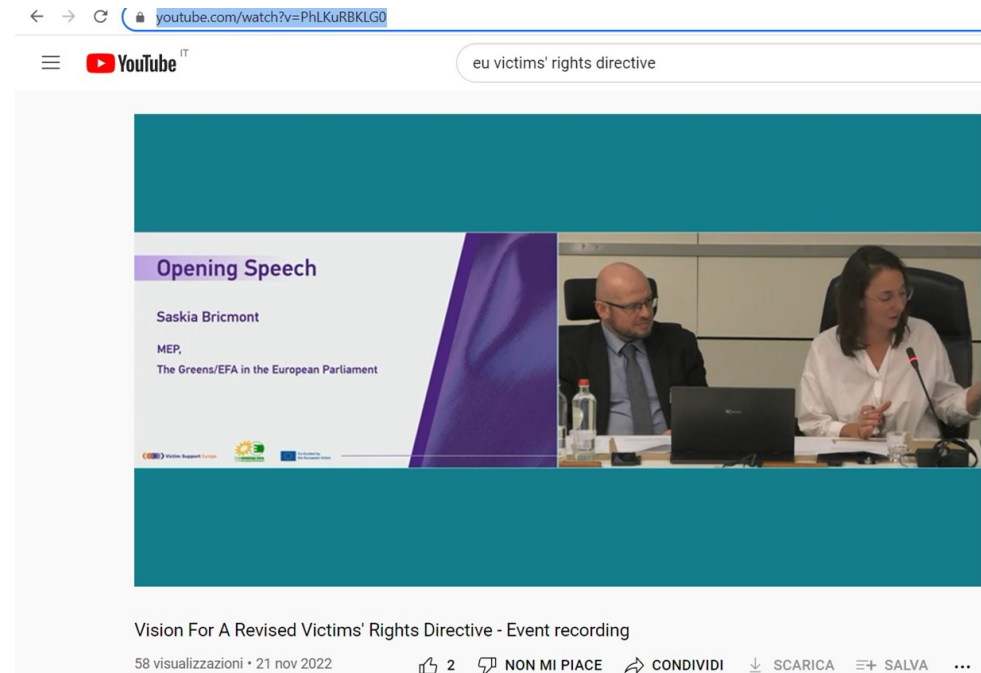
Σε περίπτωση που έχει λάβει χώρα διακριτική μεταχείριση και το θύμα εμπλέκεται σε ποινική διαδικασία (διαμεσολάβηση ή οποιαδήποτε άλλη διαδικασία), ένας επαγγελματίας πρώτης γραμμής που δεν έχει εκπαιδευτεί σχετικά με την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων μπορεί να μην είναι σε θέση να:

- 1) αντιμετωπίζει το θύμα με σεβασμό, διότι μπορεί να μην είναι σε θέση να αντιληφθεί επαρκώς τις συνθήκες του θύματος (από ψυχολογική, ανθρώπινη αλλά και νομική σκοπιά)·
- 2) προστατεύει το θύμα από εκφοβισμό εκ μέρους του δράστη ή θεσμικών οργάνων· ο επαγγελματίας πρώτης γραμμής μπορεί να μην γνωρίζει ότι τα θύματα συχνά νιώθουν φόβο όχι μόνο απέναντι στον δράστη που τα υπέβαλε σε διακριτική μεταχείριση, αλλά και απέναντι σε θεσμικά όργανα και μη φιλικά περιβάλλοντα·
- 3) υποστηρίζει το θέμα με ψυχολογική συνδρομή·
- 4) ενημερώνει το θύμα σχετικά με τις νομικές διαδικασίες, προκειμένου να τις κατανοεί και να είναι σε θέση να συμμετέχει ενεργά σε αυτές·
- 5) διασφαλίζει ότι το θύμα κατανοεί το ακριβές ποσό χρηματικής ικανοποίησης/αποζημίωσης που δικαιούται από το κράτος ή τον θύτη βάσει νομικών αποφάσεων, διαμεσολάβησης ή άλλης μορφής αποκαταστατικής δικαιοσύνης.



Δραστηριότητα

Παρακολουθήστε τα βίντεο και συζητήστε



<https://www.youtube.com/watch?v=PhLKuRBKLG0>

Ποια είναι η άποψή σας;





Αξιολόγηση θεματικής



Αξιολόγηση θεματικής

Από το 1 ως το 4, πώς θα αξιολογούσατε αυτή τη θεματική;

1	2	3	4
Ανεπαρκής	Επαρκής	Καλή	Εξαιρετική

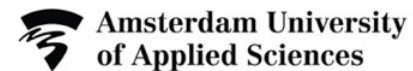
Πιστεύετε ότι μάθατε κάτι νέο; /_ / Ναι /_ / Όχι

Ποιο είναι το πιο σημαντικό ζήτημα που διδαχθήκατε από αυτήν την ενότητα; Γράψτε τις σκέψεις σας σε ένα χαρτί, το οποίο στη συνέχεια θα διαβάσετε ενώπιον όλων.

Θα θέλατε να κάνετε μερικές υποδείξεις για τη βελτίωση του περιεχομένου; Παρακαλώ γράψτε τις σκέψεις σας σε ένα χαρτί, το οποίο στη συνέχεια θα διαβάσετε ενώπιον όλων.



Εταίροι PRESERVERE:



ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ



preservere-eu-project

